

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben hához
 (hordva)
 Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 Hasábozott betűsor egyszerű hirdetésnél 12,
 kétszeresnél 10, háromszorosnál 8 kr.
 A nyitási díj 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtnak a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hausen-**
stein és Vogler hirdetéstelvéti
 hivatalában Budapest: Dorottya-utca
 3. sz. I. em. Bész: Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bementetett levelek csak ismert e-
 zektől fogadtnak el. — Kéziratok nem
 adtnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai iradaja)
 hova a lap anyagi részét illető közlemé-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 19.

A 76 és fél milliós kölcsön tárgyalása a képviselőházban, nem kis mérvben érdemli meg a közönség figyelmét.

Ismételtén foglalkoztunk már e kölcsön ügyével, részint teljes általánosságban tekintvén azt, részint azon indítvány szempontjából, melyet a II. osztály külön véleménye gyanánt Tisza Kálmán terjesztett be.

Mind a két szempontból vizsgáltuk már a dolgot; azonban a tárgyalás oly érdekes volt a mai ülésen is, hogy ismételve kénytelenek vagyunk visszatérni reá.

Általánosságban véve a dolgot, mi kifejeztük azon meggyőződésünket, miszerint a létező hiány fűződésére ugyan nagyon természetesen csak 42 millió szükségeltetnék, miután azonban jövő év első felének még rendes és egészszen kedvező körülmények közt is beálló hiánya tetemesen fogja emelni a végösszeget: a 76 kétnegyed milliós kölcsön megszavazását ajánlja a pénzügyi bizottság is; hogy mi nem tudjuk mennyi súlyt tulajdonítsunk a pénzügyi bizottság azon kifejezésének, hogy ez az utolsó kölcsön, (mert hiszen e kifejezést már nem is jelen alkalommal használta első ízben), hanem mélyen meg vagyunk győződve, hogy Magyarország jelen viszonyai közt csakugyan utolsóknak kell lennie e kölcsönöknek, mivel ezentúl még mást — aligha kap.

Ugyanezen nézetek lettek hangsúlyozva ma a képviselőházban is. Széll Kálmán, a többség előadója, következők módon fejezte ki nézeteit:

„Nincs mit szólni többet sem magáról e törvényjavaslatról, sem az ország pénzügyi helyzetéről. Eléggé részletesen lett ez utóbbi fejtegetve a nyilvánosság minden terén. Már most a tettek idejének kell bekövetkeznie, ha nem akarjuk azon időt elmúlni engedni, amely egyedül áll rendelkezésünkre, hogy az államháztartásunk rendezését a legközelebbi időben a legnagyobb eréllyel a gyakorlati rendszabályok terén is megkezdjük. Azért mondotta a pénzügyi bizottság jelentésében, hogy reméli, hogy e kölcsön ily célból és ily viszonyok között az utolsó lesz. Az utolsóknak kell lennie, ha az ország pénzügyeit a végromlásból meg akarjuk óvni; pedig ezt akarjuk. Az utolsó lesz, mert ha a mai állapoton gyökeresen nem segítünk, ily célból többé kölcsönt nem kapunk.“

A pénzügyminiszter beszédében főleg a külön vélemény ellen fordult, s kiméletes hangon, de éles logikával tépte szét az a mellett szóló minden lehetséges érvét. Igen helyesen hivatkozott az osztrák 80 millió forint történetére, mely kézzelfoghatólag mutatta föl az ily természetű segélyek impracticus voltát, amennyiben az állam még kevésbé kockázthatván vagyonnát, mint az egyesek, csak oly nagy biztonság mellett adhatna kölcsönt, mint a minő mellett az illető egyes felek bizonyára részesülnének a magán-tőke részéről is.

Az államnak kivételes esetekben kötelessége ugyan a magán-hitel segíteni, de a hitel megrendültével az állam által adandó öt millió forint nem fogja bizonyára fűdni az összes szükségletet. Az osztrák részen 16 társaság van csőd alatt, 44 bank, egy biztosító, egy vasút, 18 építő s 36 ipar-vállalat áll liquidatio alatt, az állam 80 milliós kölcsöne is. Ez tehát nem segíthet.

Helyesen utalt a pénzügyminiszter ur a budapesti kisegítő egyetetre is, melynek 7.300.000 forintnyi hiteléből, — ámbár a hitelért jelentkezők három negyedrészt kielégíté, s csak 7 százalék kamatot vett; — jelenleg is csupán 2 mil. 668.586 forint vétetik igénybe, s ez is nagyjára oly vidéki hitelintézetek részéről, melyek a 7 százalékért használt kölcsön után 18 százalék kamatot szedvén, a közvetítésre 11 százalékot

fizetnek maguknak. Ez lett volna valószínűleg következménye a kormány eljárásánál is, hogy egy pár közvetítő intézet és egyes — ki elég biztosított lett volna képes nyújtani, — gazdagodott volna föl csak általa.

Helyesen utalt arra, hogy ez összeg igen csekély, s hogy az állam által adott kölcsönök nehezen téríthetők vissza. — De főleg helyesen emelte ki, hogy ezen összegek nem fognak egy pillanat alatt folyóvá tétetni, s így az állam nem is fog rendelkezni annyi összeggel. Végül a házra ellenállhatlan hatást gyakorolt azon érve, hogy az egyesek hitelszükséglete kielégítéséhez kötni a kölcsöntörvény sorsát annál kevésbé lehet, mert annak főcélja nem az egyesek, de az állam fizetőképességének főtartása.

Tisza Kálmán határozati javaslata tehát elejtettet. A vitának azonban volt még egy más, főltte fontos momentum, mely nemcsak ezügyre szól, s melynek nagyobb horderőt kell tulajdonítanunk. Ez a pénzügyminiszter nyilatkozata, ki így szól Tisza Kálmánnal szemben:

„En hálásan köszönöm neki azon bizodalma, amelyet irántam nyilvánítani szives volt, de kijelentem egyszersmind, hogy részemről ismételtjes bizodalommal viseltetem miniszterársaim irányában, s tudom, hogy mindazokban, amik az államháztartásnak rendezéséhez tartoznak, velem kezdet fogva, mindenben egyetértve fognak eljárni és én is velők folytonosan egyetértésben szándékozom eljárni.“

E nyilatkozat messze horderjét nem akarjuk tovább fejegetni most. Az alkalom, hisszük, nem fog sokat várni magára, midőn e horderő nagyságát tények fogják bizonyítani. S mi őszintén megvalljuk: örülni fogunk mi ennek, mert neml inkább egyetért a kabinet, annál erősebb a kormány; s mennél inkább egyetért a kormány Ghyeczyvel: annál határozottabb lépést tesz a reformok útján.

— **A magyar delegatio** mai esti ülésében eldőlt Széll Kálmán indítványának sorsa.

A hadügyminiszter által kért s az albizottság által elfogadásra ajánlott magasabb összeg 34 szavazattal lett elfogadva 22 ellenében.

Igennel szavaztak a főrendiek közül: Döry Lajos br., Gyürky Ábrahám gr., Hunyady Pál gr., Károlyi Sándor gr., Károlyi György gr., Keglevics Béla gr., Keglevich István gr., Majthényi László br., Pankovics István püspök, Pallavicini Ede őrgrof, Szapáry István gr., Zichy Ferraris Victor, Zichy Tivadar gr. és Zichy Nándor gr.

A képviselők közül Beöthy Ákos, Bittó Kálmán, Bujanovics Sándor, Horváth Boldizsár, Karácsonyi Guidó gr., Péchy Manó gr., Pileszky Tádé, Pólya József, Pulszky Ágost, Rudics József br., Szügyényi László, Ürményi Miksa, Wodianer Albert br., Wodianer Béla, továbbá a horvát képviselők, ugymint, Horváth Miklós, Tombor Iván, Vonesina Iván, Brlic és Zmaics.

Nemmel szavaztak: a főrendiek közül: Batthányi Ferencz gr. és Dessewffy Aurél gr.

A képviselők közül: Dániel Ernő, Domahidy Ferencz, Eber Nándor, Ernusz Sándor, Falk Miksa, Házmán F., Hollán Ernő, Horváth Lajos, Horn Ede, Lészay Lajos, Kemény Gábor br., Muzslay Sándor, Pap Lajos, Paczolay János, Széll Kálmán, Szentpály Jenő, Toszt Gyula, Wahrmann Mór, Wächter Frigyes, Zsedényi Ede.

Elnök, id. Szügyényi László, felsőházi tag nem szavazott.

Távol voltak: Andrassy Manó gr., felsőházi tag és Bánó József és Gorove István képviselők.

A hadügyi rendes költségvetés az albizottság javaslatai szerint változatlanul elfogadott.

— **Temes megye közönsége** e havi közgyűlésében egyszeren tudomásul vette Zólyom-megyének fölliratát, mely, mint tudnivaló, a pán-szláv gymnaziumok megszüntetése iránti határozatot tartalmazza. Csodáljuk, hogy Temes megye, melynek területén a nemzetiségi igazások elég ismeretesek, csak egyszerűen tudomásul vette ezen fölliratot akkor, amidőn Trencsénvármegye a legbuzgóbban támogatta azt s amidőn szükséges, hogy a tulhajtó nemzetiségi igazások megszüntetésére irányzott

minden lépés erélyesen támogatandó. Különbem nem esoda, ha Temes ezen fölliratot tudomásul vette, miután ugyanezen megye közönsége Deák Ferencznek az állam és egyház közti viszonyok rendezésére vonatkozó nagy horderjű beszédét is csak egyszerűen tudomásul vette.

— **A polgári házasság.** Az állam és egyház közötti viszonyokban javaslatételre kiküldött képviselőházi bizottság albizottsága, mely a polgári házasság ügyével foglalkozott, tegnap tartá második ülését. — A „Pesti Napló“ után a bizottsági ülésekben megállapított határozatokat a következőkben közöljük:

1) A polgári házasság, még pedig kötelezőleg behozassék.

2) E végre e polgári házassági jognak szerkezetét készíttesse el az igazságügyminiszter, még pedig ezen év folytán, tehát legkésőbb deczember végeig tegye le azt a ház asztalára. (Első ülés.)

3) A polgári házasságok a község előljárói, tehát hatósággal föllrházott, és rendes tanácsesal bíró városokban a polgármester és jegyző, nagy és kis községekben a bíró és jegyző előtt kötendők, a bíró a cselekvényért, a jegyző a cselekvényért s annak szabályos bejegyzéséért lévén felelősek.

4) A szolgabíró tartozik negyedévenként megvizsgálni a helyszínen a könyveket, melyek minden év végével, az illető megyei vagy városi levéltárba beküldendők.

5) A polgári házasságnak a polgári törvénykönyvben megállapítandó következményeit mindenki respektálni köteles; de ezáltal a felekezettek vallásával s ebből következő egyházi eljárás eddigi szabadságában nem korlátozható. (Második ülés.)

A bizottság az ünnepek után tartja legközelebbi ülését.

— **A nők teljeskorúságáról** szóló törvényjavaslat, melyet az igazságügyminiszter a ház tegnapi ülésében előterjesztett, a „Reform“ szerint a következő intézkedéseket tartalmazza: „Hajadonok 24. életévök betöltével teljeskorúakká válnak, és minden, a teljeskorúsággal járó jogok élvezetébe lépnek. Minden nő életkorává lesz férjhezmenetelével, tekintet nélkül élet veire. E jogot a nő akkor is megtartja, ha a főnebb meghatározott életkor betöltése előtt özvegyességre jut, férjétől bíróság elválasztatik, vagy házassága föloldatik.“

— **A magyar kath. főpapság.** A mai hiv. lap jelenti: „O eszázari és Apostoli királyi felsége f. hó 15-kén kelt legfőbb elhatározással a vallás- és közoktatási m. kir. minisztert megbizni méltóztatott, hogy a magyar kath. főpapságnak, a tanulmányi alap hazafias segélyzése alkalmából a legmagasb elismerés nyilváníttassék.“

— **A szerb nemzeti egyházi congressus.** A hivatalos lap mai számában olvassuk: O eszázari és apostoli királyi felsége f. é. május hó 15-kén kelt legfőbb elhatározással, a magyar királyi miniszterelnök által, a vallás és közoktatási m. k. miniszterrel és a horvát-szlavon-dalmátországi királyi kormányval egyetértőleg tett legalázatosabb előterjesztés alapján legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy az 1868. évi IX. törvényezikk értelmében és az 1871. évi május 29-én kelt legfőbb elhatározással szentesített választási szabályzat alapján a szerb nemzeti egyházi congressus, a vallás- és közoktatásiügyi magyar királyi miniszter által, a karlovicz érsekségi administrator útján folyó év július 41-ére (6 szerint június 29-ére) Karloviczba összehívassék, és annak első föladatául a karlovicz metropolita és patriarcha-érseknek az eddigi módon és királyi biztos jelenlétében eszközöndő megválasztása és a választás eredményének a királyi biztos és a vallás- és közoktatási magyar királyi miniszter útján 6 fősége elébe leendő terjesztése tüzessék ki.

— **A „Reform“**-ban olvassuk a következő politikailag érdekes híreket: A minisztertanács tegnap betegezte az új választási törvényjavaslat tárgyalását s a törvényjavaslat benyújtásának legfőbb jóváhagyása végett 6 főségre terjesztett föl. A képviselőházban, mint halljuk, még e hét folytán megtörténik benyújtása. — Az incompatibilitási bizottság előadója, Horváth Lajos, a bizottság elvi megállapodásainak alapján kidolgozta az incompatibilitási törvényjavaslat tervezetét, mely a bizottság tagjaival s a kormányval közöletett. A szerkezetnek a bizottság által való végleges megállapítása után — valószínűleg csak az ünnepek elmúltával — a képviselőház elé fog e törvényjavaslat terjesztetni.

— **Az egyesült közjogi ellenzék** május 17-dikén délután 6 órakor az ország különböző részeiből ide gyűlt elvtársakkal együttesen értekezletet tartott, melyen elhatározta, hogy az „egyesült közjogi ellenzék“ ezentúl „Függetlenségi párt“ elnevezést veszi föl.

Horváth Lajos

A párt országos szervezkedésére nézve elhatározott, hogy a függetlenségi párt országgyűlési képviselői ideiglenesen központi bizottmányra alakuljanak, melynek feladata leendő haladéktalanul körök alakítására és szervezésére hívi föl a választókerületeket. E körök választmányai fogják képezni majdan az állandó központi pártbizottságot.

Az osztrák delegatio mai ülésében a hadügyi rendkívüli költségvetést tárgyalta, mely 6,066,000 forint volt előirányozva. A pénzügyi bizottság a tegnapi ülés eredménye folytán újabb törléseket hozott javaslatba, melyek mind elfogadhatók, a rendkívüli költségvetés 4 millió 685,126 forinttal szavaztatott meg.

Egy orosz lap a békéről. Az „Odesky Viestnik” egyik vezércikkében közli azon fülvilágosítások tartalmát, melyeket gróf Andrassy az osztrák-magyar delegatiókban a külügyi politikára és a „Vörös könyv”-re vonatkozólag adott — s nem bocsátkozva alanyi fejtegetésekre, csak következő végmegjegyzést tesz rájuk: Az osztrák-magyar külügy- és Derby gr. szavaiból egyedül egy bizonyos következtetés vonható, s ez az, hogy a jelen európai politikában létező kényes kérdések háboru által nyerhetik elintézésüket, de nem már a legközelebbi időben, hanem csak egynekévi év múlva. Addig pedig Európának részen kell állnia s folyón fognak mindenütt a fegyverkezések s előre láthatók oly diplomaticus tusák, melyeknek tárgyát a szövetségek és koalíciók alakítása képezi.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 19-én.

Elnök: Perczel Béla az ülést megnyitván, bemutatja Borsod megye egy kérvényét, több képviselő kérvényt nyújt be.

Vargics Imre a következő interpellációt terjeszti elő.

Interpellatio a belügyminiszter urhoz. „Mintán jelenlegi pénzügyi helyzetünk aggasztó állapota minden oly megtakarítás azonnali foganatosítását követeli, mely fontosabb érdekek kockáztatása nélkül megtehető;

miután a városi főispáni intézmény a szerzett tapasztalatok szerint nemcsak mellőzhetőnek bizonyult be, hanem a városi törvényhatóságok nagyobb részénél célzerűen s gyorsan kezelt közigazgatás menetére szilbasztólag hat;

miután tehát a főispáni intézmény akár közigazgatást, akár más állami érdekek veszélyeztetése nélkül rögtön megszüntethető;

miután ezen intézménynek a fentebbiek alapján már a közvélemény által is hangosan követelt megszüntetése által a folyó évben is jelentékeny megtakarítás volna elérhető, azon kérdést intézem az igen t. belügyminiszter urhoz:

szándékozik-e a városi főispáni intézmény azonnali megszüntetését célzó tvjavaslatot még az ülés jelen szakánál foganatosítani?

Közöltetni fog a belügyminiszterrel.

Ezután az ügyvédi rendtartásról szóló tvjavaslat általánosságban elfogadott.

Következett az államkölesőről szóló tvjavaslat tárgyalása.

Szell Kálmán előadó: Azok után, a miket pénzügyminiszter indokolása s az állandó pénzügyi bizottság véleményes jelentése a tárgyalás alatt levő törvényjavaslathoz vonatkozólag előadnak, tökéletesen fölöslegesnek tartja bővebb indoklásába bocsátkozni annak, hogy e kölcsönre az ország fizetés képességének fűntartása, az 1874. esztendői hiányok fedezése tekintetéből csakugyan elkerülhetetlen szükség van. Constatálta ezt 2 1/2 hónappal ezelőtt a 9-es bizottság jelentése, kimondván, hogy addig is, míg lehetséges lesz államháztartás egyensúlyának rendezésére iránt intézkedéseket életbe léptetni és gyümölcsösíteni: a f. évre és a jövő év első felére mintegy 40 millió forint kölcsön útján előteremtendő összegre lesz az országnak szüksége.

Azok után, miket a pénzügyi bizottság jelentése részletesen magában foglal, arra sem akar kiterjeszkedni, minő körülmények idézték elő azt, hogy dacára annak, hogy a m. é. őszén, a 153 milliónyi forint kölcsön első felének megkötésekor, eme kölcsön elégségesnek állított az 1874. évi hiány legnagyobb részének fűdőzésére: mégis a kölcsön második fele megkötésének kényszerítőse előtt állunk most. Oly körülmények idézték ezt elő, a melyeknek előadása senkinek hatalmába nem állott. Utal e részben az előlegek be nem folyására, a pénztárak lepadt készletére és az 1873-ban bekövetkezett sokkal nagyobb tetteles hiányra.

Arra kell számítanunk, hogy a f. é. valóságos bevételei, a múlt évi és az idei csapások után, ha biztosítani akarjuk az állam pénztárát minden eshetőség ellen, dacára annak, hogy a bevételek előirányzata 1874-re már nevezetesen leszállított: az előirányzatnál valószínűleg még alacsonyabbak lesznek, és így, ha csak az 1873. tényleges bevételeket vesszük alapul, az 1874. esztendőben már e czímen nevezetes hiány áll elő. Hozzávéve a januári szükségletet, az 1875. év első felében — a normalis időkhöz képest — különbséget a bevételek és a kiadások között, továbbá az azon évben teendő rendkívüli kiadásokat: mindez bőven indokolja a kölcsön nagyságát.

A kölcsön módozatait illetőleg is hivatkozik a pénzügyi bizottság jelentésében mondottakra, amelyek szerint ezen módozat egy abszolút, mint a jelen viszonyok között, célszerű és helyes.

Nincs mit szólni többet sem magáról e törvényjavaslathoz, sem az ország pénzügyi helyzetéről. Eléggé részletesen lett ez utóbbi fejtegetve a nyilvánosság minden terén. Már most a tettek idejének be kell következnie, ha nem akarjuk azon időt elmúlni engedni, amely egyedül áll rendelkezésünkre, hogy államháztartásunk rendezését a legközelebbi időben a legnagyobb erélyvel a gyakorlati rendszabályok terén is megkezdjük. Azért

mondotta a pénzügyi bizottság jelentésében, hogy reményli, hogy e kölcsön ily czélból és ily viszonyok között az utolsó lesz. Az utolsóknak kell lennie, ha az ország pénzügyeit a végromlásból meg akarjuk óvni; pedig azt akarjuk. Az utolsó lesz, mert ha a mai állapoton gyökeresen nem segítünk, ily czélból többé kölcsönt nem kapunk.

Ami Tisza Kálmán határozati javaslatát illeti, a központi bizottság jelentésében reflectált azon okokra, melyek e javaslat elfogadását lehetetlenné teszik. „Habár elismeri, hogy námi jó hatása lenne az indítványozott segélynek, nem képes átlátni, mikép lehetne azon bajokat, amelyeken Tisza Kálmán segíteni kíván, az összeg csekélységénél és az általa javasolt rendszabályok, ki nem elégítő voltánál fogva gyökeresen orvosolni. De ezeket és általában a kivétel nehézségét mellőzve, nincs az állampénztár azon helyzetben, hogy még a javasolt segélyt is megadhatta, mert azon szükséglet, melynek fűdőzését az 1874. esztendőben ezen kölcsönből kell előteremtünk, a legközelebbi időben áll elő: nem tehető pedig föl, hogy a pénzügyi bizottság mai állásában, akkor, amikor az utolsó kölcsön értékesítése a pénzügyi által fölsziva még nincsen, ezen kölcsönnek — bárkivel kötéssék is — azonnal való kibocsátása lehetséges legyen.

Az illető társaság, amelylyel a szerződés kötendő lesz, nem lesz azon helyzetben, hogy rövid idő alatt nagyobb tőkét bocsásson a miniszterium rendelkezésére, mint amennyire ennek tényleg az állampénztár szükségleteinek fedezésére, az ország fizetőképességének fűntartására szüksége lesz. Ezen tőkéből 5—6 milliót a legközelebbi időben folyóvá tenni, ez okmiatt nem lehet; pedig a segélynek most kellene folyóvá tétetnie; egy pár hónap, mulva a határozati javaslat szerint is célját vesztené. És így, minthogy első sorban az állampénztár szükségleteinek fedezéséről, az ország fizetőképességének fűntartásáról kell gondoskodnunk, azt hiszi: le kell tenni a kisebb baj orvoslásának megkísérléséről akkor, midőn ezáltal egy sokkal nagyobb baj: az ország fizetőképességének veszélyeztetése idéztetnék elő. (Élénk helyeslés jobb felől.)

Tisza Kálmán kisebbségi előadó. Ugy tudja, hogy egy kölcsön megkötésénél 4 szempontból lehet kiindulni. Első kérdés: szükséges-e a kölcsön? Erre kétségtelen felelet az, hogy az ország helyzetét tekintve oly szükséges, hogy annak szükségét megtagadni nem lehet.

A szükség e bekövetkezését az ellenzék régen megjósolta. Legfőleg arról lehet szó, nem tulságos-e ez összeg? De tekintve a keleti s más vasuti kiadásokat, ez nem tűnik föi nagyoknak; s helyes is, hogy ne csak pár hónapra lássuk el magunkat, hanem hosszabb időre. A leszámlatásokat szeretné, ha gyorsan történének. További kérdés: a bizalom kérdése: e szempontból is meg kellene válni valamely kölcsönt tagadni. O bár az összes miniszterium iránt bizalommal nem viseltetik; de kivészi ez alól az új pénzügyminisztert, ki már mint képviselő is folyvást intette a rossz uton haladókat; közelebbi exposéjával pedig megmutatta, hogy e miniszteri széken is tud őszinte lenni, s hogy e bizalmat megérdemli. Ez ugyan nem szokásos, de a helyzetből foly ki, a miniszterium új alakulása körülményeiből.

További kérdés: elérhető-e a cél, melyet a kölcsönnel a háza elérni akar? Itt a cél az, hogy az által meg legyen adva a mód, államháztartásunk állandó fűntartására és rendezésére. De ezt csak úgy érhetjük el, ha, mint a II-ik osztály kívánja, az ország szegény adózói is megmentetnek a pusztulástól. Említi a sujtó természeti és pénzügyi csapásokat s példákat hoz föl arra, hogy 30—60 % re betáblázott kölcsönök kűttenek, melyeket el nem bírhat egy évig sem valaki. Ép oly állami feladat, mint bármely más, mert az adózók fizetőképessége az egyetlen igazi biztosíték.

Midőn az ország lakói tetemesebb része pusztulásra jut önhibáján nélkül, ezek fölségelését lehetne magasabb állami és human szempontokból is indokolni; de ő tisztán csak pénzügyi szempontból hangsúlyozza ezt, az adóképesség szempontjából. Abban a meggyőződésben van: ki kell eszközölni, hogy az államkincstár e segélyadásra képessé tétessék. Nehány havi Galgenfristert nem érdemes nagy adósságokat kötni, ha nem biztosítjuk állandó fizetőképességünket és sikerülhet is elérni, hogy e segélyt nyujtassék, mielőtt komolyan akarjuk.

Ami a segélyösszeg csekélységét illeti: ez összeg megadása kisebb % ra, más kölcsönöket is le fog szállítani, azonban, ha több kell, meg kell a többletet is adni. Okvetlenül mondhatni azt is, hogyha elpusztul egyik ezer, fölemelkedik a másik ezer, mely fizeti az adót, de még ez sem áll, mert az átmeneti korszak alatt az illetők vagyona oly zsebekbe szívárog, melyekben azt egy ország finanszminisztere sem kapja meg soha.

O a kölcsönt csak azon föltét mellett szavazza meg, ha a kisebbségi javaslat elfogadatik, különben nem, mert ez esetben e kölcsön célját nem éri el. (Helyeslés.)

Ghyczy Kálmán pénzügyminiszter: Hogy a kölcsön, a melyről (Halljuk!) a törvényjavaslat szól, szükséges, azt azon indokolásban, mely mellett a törvényjavaslatot betervezttem, és itt e házában is élő szóval azon alkalommal, midőn a törvényjavaslatot a házasztalára lettem, bővebben kifejtettem.

En ezen alkalommal különösen azon határozati javaslatra óhajtok reflectálni, melyet a 2-ik osztály t. előadója mutatott be. (Halljuk!)

Mielőtt azonban ezt tennem, engedje meg a t. ház, hogy t. barátomnak egy mondatára tehessen egy megjegyzést. (Halljuk!) En hálás köszönöm neki azon bizodalmat, a melyet irántam nyitványitani szives volt, de kijelentem egyszerűen, hogy részemről ismét teljes bizodalommal viseltetem miniszterársaim irányában, s tudom, hogy mindazokban, a mik az államháztartásnak rendezéséhez tartoznak, velem kezelt fogva, mindenben egyetértve fognak eljárni és én is, velők folytonosan egyetértésben szándékozom eljárni. (Eljenzés jobb felől.)

Ami már magát a határozati javaslatot illeti, sajnálatlaltal vagyok kénytelen kijelenteni, hogy én annak előadásához részemről nem járulhatok. Nem akarom itt

fejtegetni azon általános kérdést, vajjon helyes-e, megengedhető-e, hogy egyes polgárok magán háztartásának fölségelésére az állam pénzei fordítottassanak. (Zaj baj felől.)

Nézetem szerint a közvetlen állami segély, az állam pénzeinek kölcsönképen, habár közbenjáró közegek által is kiosztása ritkán szokott kielégítő lenni.

Nem említem itt azt, hogy elkerülhetlenek ily eljárás mellett a visszaélések, hogy — hiszen emberek vagyunk; részesülhetnek ily segélyben olyanok is, kik arra valóban igényt nem tarthatnak, — míg viszont kizárhatnak azok, kik arra leginkább méltók. De mondom, nem erre fektetem a főszlyt; hanem arra, hogy ha a bizottság igényei, melyre a kölcsön megkötendő, kellő figyelembe nem vétetnek, akkor az állam pénzei vannak veszélynek kítve; ha pedig a bizottság igényei úgy amint kell, kellően figyelembe vétetnek, akkor a dolog természetétől épen azok zártnak ki a segélyből, kik arra leginkább rászorultak, kik avégett leginkább följajdulnak. Pedig a biztosítéknak forgalma nagyon relativ; egészen más szempontból tekintti azt adós, s más szempontból hitelező.

Mondhatok arra nézve, a mit állítottam példát is. Említettett a tegnapi alkalommal is, hogy a birodalmi tanács épen a hitel- és pénzváltás megszüntetésére 80 millió frtot utalványozott és rendelt előállítani. És mégis a folyó év május 6-án a birodalmi tanácsban képviselt országok pénzügyminisztere az országos ülésben jelentette ki, hogy mindamellett ott tul a Lajthán 16 társulat van csőd alatt, 44 bank, 1 biztosító társulat. 1 szállító vállalat, 18 építő társulat és 36 részvénytársulat van liquidatio alatt. És ez megtörtént azon nagy összegnek kiutalása mellett, melyet említetttem. Ha ez egy ily nagy összeg kiutalása mellett megtörtént, vajjon azon összeg, melyet a második osztály által beterveztett határozati javaslat az ott kifejezett czéllra fordítani kíván, ily nagy baj elenyésztesítésére elégséges lesz-e?

En azt gondolom, hogy a kérdéses összeg, ha a baj valóban oly nagy, a mint állítatik, nem lesz több, mint egy csöpp a tengerben és azon hátránnyal járand, hogy szemes körökben nagy reményeket őbresztvén, midőn ezen remények nem lesznek teljesíthetők, a csalódás még keserűbb, és igen káros lesz sokakra nézve, kik az állami segélyre számítván, az emiatti számítások mellett el fogják mulasztani a kellő időt és alkalmat egyéb utak fölháslására, a melyeken segíthetnének magukon. (Helyeslés jobb felől.)

De ha elismerem is, hogy nagy baj sulya alatt szenved az ország, mégis talán túlzottan van festve a kép, a mely Magyarország jelen állapotáról állítottatott előnkbe. Kérdésen kívül áll, hogy vannak igen sokan az országban nehéz, szorult pénzvizonyok közt; de az a tömeges baj melyet az előttem szóló t. képviselő ur említett, az egész országra az én nézetem szerint, a mennyire én tájékozhattam magamat, nem terjed ki.

Méltóztatnak tudni, hogy itt Pesten az intézetek alapítása folytán egy magyar hitel-segélyegylet alakult mult évi június havában. Ezen egyletnek alapítókéje 1,300,000 forint, melyből készpénzben letétetett, 500 ezer forint állami és teljes hitelű egyéb értékekben 800 ezer forint, s a nemzeti bank ezen egylet számára visszaszámlálási hitelt ajánlott 6 millió forint erejéig. Ezen egyletnek ugyan a célja, mi azon háziarozati javaslatnak, mely a t. ház asztalán fekszik, t. i. a vidéki takarékpénztárak, bank- és hitelintézetek segélyezése, és még is ezen 7,300,000 forintnyi összegből a legnagyobb összeg, mely egyszerre volt igénybevéve, 3,500,000 forint tesz; átlag 1,647,000 forint kéretett hitelképen hónaponként, utalványoztatott pedig hónaponként 1,243,000 forint s így nem lehet mondani, hogy az egylet szíken mérte a hitelt, mert a beadott kérvények 3/4-ének mindig eleget tett. Az utolsó hónap, aprilis, már sem a hitelt kérékre, sem a hitelt utalványozókra nézve az általam említett átlagot nem érte el és most mult szombaton csak 2,668,586 forint tett azon összeg, mely a nemzeti bank által ezen egyletnek rendelkezésére bocsátott 6 milliónyi hitelből fölháslálva volt, több felénél tehát nem használtatott föl. Ezen hitel-egylet a költsönt nem adja drágán, 7%-ért adja, de arról aztán nem tehet, hogy, a mint értesültem, vannak vidéki hitelintézetek, melyek ezen 7%-os kölcsönt kapják, azután 17%-on adják ki (Fölküldetésok: Igaz!), melyeket beszédem elején említetttem. (Ugy van!)

Tisza Kálmán képviselőtársam azt állítja, hogy ezen 5 millió forintnak engedélyezése által, már el lesz érve azon magas cél, melyet ő elérni akar, hogy t. i. az ország adózói egyáltalában fizetőképessékké tétessenek. Ha ez összeg e czélnak megfelel, akkor a baj nem lehet akkora, milyennek ő festi; ha pedig a baj csakugyan olyan, milyennek ő mondotta, akkor ezen összeg a czél-alkalmat egyáltalában nem lesz megfelelő. Csak egy évre indítványozza tovább a határozati javaslat a kölcsönt megadni. Engedelmet kérek t. ház, én nem oszthatom azon reményt, hogy ezen kölcsön egy év alatt vissza is kerüljön s e tekintetben a mult idők tapasztalataira hivatkozhatom. Vannak az állami pénztárakból, jelesül a kölcsönök alapjaiból máris nagy összegek kiadva; nem említem a vasuti vállalatokat, nem említem azt, hogy összesen 12—13 millióra megy azon összeg, mely részint a közmunkatanácsnak, részint a vasuti vállalatoknak kiadva van; szólok csak azon 1,500,000 forint, mely 187-től kezdve az ország különböző vidékein magánvállalatoknak adatott kölcsön, melyből még ez ideig igen kevés, igen kis összeg folyt be, s a melynek legnagyobb része mindig megtérítetlenül künn van.

Méltóztatnak emlékezni, hogy mennyiszor említettett e helyütt az inségi kölcsön. Számosak azon inségi kölcsönök, melyek különböző években az országban kiosztattak. 1850., 55., 63., 64. és 66-ban osztattak ki ilyen ugynevezett inségi kölcsönök leginkább vetőmag szerzésére és ámbár annyi idő folyt már le azóta, hogy ezen kölcsönök kiadattak, egy harmadánál több ezen kölcsönökből még mindig künn van; s miután annyiszor említettett, hogy mily szigorúan hajtatik be az államadó, azon kölcsönök pedig az államadó módjára hajtattak be, azt hiszem nem lehet mondani, hogy követettett el min-

den ami szükséges volt, hogy ezen kölcsönök is vissza kerüljenek az állam pénztárába.

Mindezek azonban, miket elmondottam, mind másodrendű okok. A fő ok, mely miatt nem járulhatok a beadott határozati javaslatához, mélyebben rejlik (Halljuk!)

En, t. ház, ismervén azt, hogy mily terhesen nyomják a fölvetett kölcsönök következtében az állam háztartását, de legszigorubb számításokkal kiszámíthatni azon szükségleteket, melyekre az államkölcsön fölvétele szükséges; ezen államkölcsön fölvétele csak az elkerülhetetlen és egyedüli állami szükségletekre szorítottam. Teljes meggyőződéssel mondhatom e szerint, hogy az egész összeg, amelyet a törvényjavaslat által megszavaztatni kérek, az állami kiadások fűződésére okvetlenül szükséges. Azt, amit Tisza Kálmán t. barátom említett, hogy reményli, hogy a keleti vasut prioritásainak hátrányát elháríthatók lesznek, hogy a vasuti leszámolások ez év folytán még nem következnek be, lehetnek tartom; hanem az a 42 millió frt, melyet ez év folyamára szükségesnek jelöltem ki, az állam egyéb szükségére ez év folyamán mindenesetre megkívánatik, a nehézség pedig éppen abban áll, hogy a pénzügyi helyzetét az új kölcsön egyhamar aláírás alá nem bocsáthatjuk, de az államnak már a közlekedési időkben nagy összegekre van szüksége, és ép ez az egyik oka annak, hogy bátor vagyok a t. házat — nem tekintve azon súlyos felelősséget, melylyel együtt jár — általános fölhatalmazásra megkérni, hogy t. i. lehetővé tegyem azt, hogy már a legközelebbi időkben fűdőtethessék az államnak azon szükségletei, melyek okvetlenül be fognak állni.

Mindezek folytán kénytelen vagyok azon meggyőződésemre kijelenteni, hogy én részéről azt hiszem, hogy elöget fogok elérni, ha kezemhez vehetem azon összegeket, melyek az állam elodázhatatlan szükségleteire legközelebb megkívánatik. Azt, hogy ennél többet vehessek föl, őszintén megvallom, reményleni nem merem.

T. ház! Nem csekély, sőt igen nagy összeg az, melyről itt szó van, 76 millióról van szó, Magyarország egy évi összes egyenes adójának 15—16 millióval nagyobb összegről. Az, hogy az általam mondottak szerint ezen kölcsönök összegei nem lesznek mind e folyó évben szükségesek, nem érv azok ellen, amiket mondottam, mert az állam kiadásaira szükségessé lesznek legközelebb azon nagy összegek, melyeket érintetem; azok az összegek pedig, amelyek a folyó évben nem lesznek szükségesek és a jövő évben lesznek kiadandók: szintén csak későbbben fognak befolyani akkor, mikor a szükség ideje már beállott, s határozati javaslat céljaira nem lesznek fordíthatók, mert ily nagy összegeket a hitelező bankároknak bármely consortiuma sem képes rövid idő alatt előállítani, időt kell nekik engedni arra, hogy ők is megfelelheszenek fölállalandó kötelezettségüknek. (Ugy van! jobb felől.) Ez így állván, t. ház, habár — megvallom — nagy sajnálattal, de kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az állam pénzügyét nem tartom olyan állapotban levőnek, hogy azon kívánatként, mely a határozati javaslatban foglaltatik, megfelelhessenek. Ha lehet tenni valamit, az inség, a pénzügyi szükségesség enyhítésének érdekében, bizonyosan hatásköröm korlátai közt a legszívesebben fogom azt megtenni, de a t. ház előtt azt a határozati ígéretet tenni nem merem, hogy lehető is lesz e tekintetben tenni valamit.

Most még az előadottakra csak egy észrevételem van. Azon kívánságot, mely a határozati javaslatban kifejeztetik, melynek teljesítése abban szorgalmaztatik, igen természetesnek tartom, és az ellen, hogy hangsúlyoztatik egyáltalában észrevételem nincs; de bocsásson meg a t. képviselő ur azt, hogy a kölcsön iránt beterveztett törvényjavaslat elfogadása a beadott határozati javaslat elfogadásához köttetik, észrevétel nélkül nem hagyhatom. (Halljuk!) Ha az volna a 76 millió fölvetélenek főcélja, hogy abból bizonyos összeg, pl. a kérdéses 5—6 millió szakittassék ki az inségek javára, akkor ezen főcél el nem érhető, a kölcsönök meg nem szavazása is helyén volna. De ha a kölcsön éppen az állam elodázhatatlan szükségleteinek fűdözése végett vétetik föl, akkor ezen cél vagy áll, vagy nem áll. Ha nem áll, akkor a törvényjavaslat nem fogadható el; de ha a szükséglet be van bizonyítva, ha áll és elismertetik, akkor a kölcsön megszavazását nem lehet függővé tenni oly föltételtől, mely az állam azon magas érdekének, hogy fizetőképessége meg ne szüntetessék, fölébe semmi esetre sem tételhetik. (Elénk helyeslés jobb felől.) Mindezeknél fogva arra vagyok bátor kérem a t. házat, hogy a beterveztett törvényjavaslatot a határozati javaslat mellőzésével elfogadtatni méltóztassék, (Elénk helyeslés jobb felől.)

Tarnóczy Gusztáv a törvényjavaslat mellett és a különvélemény ellen nyilatkozik.

Móricz Pál védi a kisebbségi véleményt, kéri a pénzügyminisztert, hogy vessen latba szavát a kormány körében a nemzet óhajai mellett, különben megingadozik a bizalom, ha nemis hazafiságban, de politikai bátorságban, mely nélkül azonban nagy dolgokat keresztül nem vihetni.

Dulovics Ernő a törvényjavaslat mellett szól, s a kisebbségi véleményt, habár elvben pártolja, kivihetetlenek tartja.

Csanády Sándor hevesen kikel a pénzügyminiszter ellen, s nagyon megharagszik a nevető jobboldalra, intvén őt, hogy e helyen a mindig igazat szokott mondani, tehát ne nevesseken valahányszor szól.

Prileszky Tádé a törvényjavaslatot pártolja.

Horn Ede elfogadja a törvényjavaslatot a miniszter indoklása alapján, nem pedig a pénzügyi bizottság jelentése folytán, ő előre mondta, hogy júliusig sem lesz elég a 76 millió, a pénzügyi bizottság azonban nem látta, hogy a deficit 41 millióval nagyobb lesz.

Helfy Ignác a törvényjavaslat ellen szól, neki nincs több bizodalma Ghyeczyben, mint a kormány többi tagjában.

Horváth Gyula a törvényjavaslatot pártolja, Kállay Ákos pedig ellene nyilatkozik.

A szólasra fölhívott Németh Albert, Almássy Sándor és Beöthy Algonem nem lévén jelen, Mo-

esáry Lajos és Vidliczkay József pedig elállván, a vita befejeztetik.

Miután még az előadó Széll Kálmán czáfolta volna Horn állításait, és Tisza Kálmán polemizált volna a pénzügyminiszterrel, a ház nagy többséggel elfogadta a törvényjavaslatot általánosságban, utána pedig minden észrevétel nélkül részleteiben is.

A ház az ünnepek utáni szerdái nem ülésez egyéb tárgyat föl nem vesz, illetőleg szünetet kivéve, ha a főrendi üzenet vagy törvénykiüldetés céljából kellené ülést tartani.

Tisza László kéri határozati javaslatát holnap napirendre tűzni, amit azonban a ház megtagad.

Holnap 12 órakor ülés, a kölcsön-törvény harmadszori fölolvastása céljából.

Külömfélék.

Budapest, május 19.

(Kinevezések.) Az igazságügyminiszter Niki Lajos selmezbányai törvényszéki írnokot a selmezbányai járásbíró-sághoz, — és Pelachy János selmezbányai járásbírói írnokot a selmezbányai törvényszékhez helyezte át, a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter Buday Károly bányabiztos bányakapitányt, a pénzügyminiszter Kovács Béla unghvári járásigazgatót titkárt hasonló minőségben az ó-buda-gödöllői járásigazgatóhoz. Rosenzweig Armin II. osztályú számtisztet a pénzügyminiszterium gazdasági és érdecszati számvevőségénél, ó-buda-gödöllői kincstári igazgatósági számtiszté nevezte ki.

— **Névváltoztatások.** Kohn Zsigmond budapesti lakos saját és gyermekei nevét „Kunz“-ra; Feiksz Ferencz budapesti lakos „Füredire“-re; Krausz József abauj-megyei lakos saját és gyermekei nevét „Bercsényi“-re; Hackstock István budapesti lakos „Tökéi“-re; Niferkál Ede győri lakos „Megyesi“-re változtatták vezetéknevüket.

— **A terézvárosi klub** f. hó 17-én tartotta meg szépen berendezett helyiségeinek (király-utca 49. sz.) megnyitását. Tiszteletbeli elnök, Horn Ede, magyar nyelven üdvözölte a nagyszámú közönséget. Az egyetemi titkár, dr. Bobula J., na klub célját és irányát alkalmi beszédben előadta s tetszéssel fogadott előadásában kiemelte a társulati eszmét, különösen a főváros polgárai közt, kiknek kötelessége nemcsak saját öveiről gondoskodni, de a hazafias működésben s áldozatokban résztvenni s előmozdítani, hogy államunk ügyei méltó és liberális irányban fejleszteszenek, a klub a corruptio és pajtáskodás ellen küzdeni fog, s az irányban önmaga iránt a legnagyobb szigorral fog eljárni. A zárbeszédet Chorin Zs. német nyelven tartotta, mely után kedélyes vacsora tartottat. A fölközöntségek sorát Depold J., alelnök nyitotta meg a királyra s a királynéra, Weisz a fővárosi hatóságokra, Schestauber T. a vendégek, dr. Rosenthal Hugo a tiszteletbeli elnökre, Ráth Károly a klubra s klubtagjaira, Chorin Zs. a jelenvolt művészekre, Zimay László és Pozdech József, ezeket számos más fölközöntségek következtek, és a társaság csak igen későn oszlott szét. A vendégkoszorúból több országgyűlési képviselőt, az iparos kör és a VII. kerületi polgári kör küldöttségét emeljük ki.

— **Ernesto Rossi**, ki jelenleg Berlinben vendégzsepepel, levelet intézett Jókai Mórhöz. E levél Jókainak egy „Hon“-ban írt, s németre fordított kritikájára vonatkozik, s következőleg hangzik: „Tisztelt barátom! Önnel jóindulata, barátság, ragyogó tolla egész Berlinig kísért, a mint (ugy hiszem) kísérni is fog a világ végéig; mert mindez önnel érző szívéből és önnel valóban művészi és bölcselmi érzékéből ered. Köszönöm azt a véleményét, melyre ön a művészt méltatta és melyet a művészt és ember olyba tekint, mintha lelke mélyébe lenne véve. Ez gazdag és bőkezű jutalma ama fáradságos tanulmányoknak, melyeket arra fordítottam, hogy belép-hessek ama nagy és szent templomba, a hol isten választott papjai őrzik a lángész oltárát, mely az istenség valódi képe a földön. Tisztelt barátom! Egyik legfőbb vágyam, hogy az ön drág és szép hazáját viszontlássam, a hol annyi nemes kebel hozta lelkesedésbe az enyimet! Legyen érzelmeimnek tolmácsa mindazoknak, kik néha szívesen visszaemlékeznek rám, mint emberre és művészre. Fejezze ki üdvözlémet kedves szeretetreméltó nevének is, és fogadja ezt ön is. Ernesto Rossi.“

— **Halálozások.** A ry Odön, keresk. miniszteri tanácsos, helyettes államtitkár, egy ritka tehetségű, s tehetsége által ifjúkora daczára a hivatali létra magas fokára jött fiatal ember tegnap este meghalt 32 éves korában. Már hosszabb idő óta megbeteg volt, — betegsége azonban a tél folytán komoly jellagét öltött, úgy hogy félbe kellett szakítania hivatali munkálkodását, de még körbágyán is többet gondolt a miniszterium ügyeivel, mint mindinkább komolyodó bajával. Orvosai az enyhébb égálj felkeresését ajánlák neki, de a kedvezőtlen zord időjárás miatt nem utazhatott el, s a halál előbb utólte, hogy sem az időjárás jobbra fordultával jótékony égálj alatt kereshette volna a gyógyulást. — **Lenke y** Károly honvéd-huszár-ezredes szintén tegnap elhunyt. Ő szabadságharcunk egyik jelese volt. A világsi nap után fogságba került, onnan kiszabadulván, magányba vonult, és f. évi május 18-án Egerben bevégző küzdelmes napjait, bevégzte földi pályáját s úgy mint példányképe és tükre a hazaszeretetének, becsülte volt bajnoktársainak; örökösévé az 1848—46. rokkant honvédek menházát tette. — Temetése május 20-án, 5 órakor d. u. leend Egerben. Nyugodjék békével a szabadság bajnokának halálában!

— **Rövid hírek.** A „Brankovics“ előadása holnap este lesz. A főpróba vasárnap volt belőle, melyen Liszt is megjelent, s a főpróba után Erkelhez ment s elragadtatásában őt megölelte. A „Brankovics“-ot a szünidő alatt előadják Bécsben és Belgrádban is. — **Foglyokról.** rabságról és a börtönök ról ezim francia munka magyar fordításban megjelent Zilahy Sámuel kiadásában; ára 2 frt 50 kr. — **Kalauz** a magy. ipar. muz. gyűjteményehez megjelent és beküldött szerkesztőségünkhöz. — **A soroksári-ut** mellett fekvő városi telekből Kleineisel vállalkozó 600 négyszög ölet kapott bérbé évi 20 ftért; a magyar államvasutnak pedig a közbányai állomás mellett az összekötő vaspálya a kellő sinanyag letakására 1900 négyszög önyi terület enged-

tetett át fél évi fölmondás mellett. Az igazgatóság a városi tulajdonjog elismerése fejében évenként 1 aranyat tartozik fizetni. — Az „Unio“ kereskedelmi együletben holnap esti 8 órakor dr. Weisz Béla ur fölolvastat tartand: „A lét harcza a gazdaságban“ czime alatt, melyre az egylet t. tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak. Vendégjegyek az egyetemi titkári hivatalában (váci boulevard 61. szám I. emelet) az oktatási bizottság elnöke által adatnak ki kedden és szerdán d. u. 1—3 óra közt. — **A budai vízvezeték épületnél** egy munkás az állványról leesett és szörnyet halt. — **A „Corso“** kávéház, melynek szavallati, ének- és táncelőadásai nem épen a szoliditásban állottak, legközelebb be fog zártni. A közönség gyér látogatása birta erre a bérlőt, ki üzletét másfél évvel ezelőtt 33,000 frtért vette meg és most szívesen tudna rajta fele áron, csak hogy nem kell senkinek. Es így a demimonde és barátjai kénytelenek lesznek más találkozási helyről gondoskodni, ami egyébiránt Budapesten nem nagy fáradságba fog kerülni.

Nemzeti színház. Szerda, május 20. „Brankovics, Szerbia despotája.“ Opera 4 fól.

Táviratok.

Bécs, május 19. Az anglo-osztrák bank közgyűlése helybenhagyta az 1873. évi zárszámadást és az igazgatótanács javaslatát az 1.302,092 frtnyi tiszta nyereség hovaforrását illetőleg. Ebből a már kifizetett 5 százalékos kamat leszámítása után 102,092 frt a folyó évre vétetik át: a tartalékalap jelenleg 3.331,487 frt. A tett interpellációkra válaszul, kijelenti az igazgatótanács, hogy sem a magyar északkeleti, sem a Rudolf-vaspálya építésénél újabb veszteségektől tartani nem lehet.

Páris, május 8. Goulard folytatja akabinet alakítása iránti alkudozásokat, és a teptennatus komoly szervezése céljából a conservatívek és a balközép közreműködését kívánja.

London, május 18. Az orosz czár tiszteletére rendezett városi lakomán a lord mayor föliratot nyújtott át. A czár megköszöné a szívélyes fogadtatást, és a szeretetteljes részvételt, melylyel leánya, Angliában találkozott és megígérte, hogy Anglia és Oroszország barátságos viszonylatát meg fogja szilárdítani.

Közgazdaság.

Budapest, május 19.

A magyar nyelv érdekében kibocsátott legújabb miniszteri rendelet talán komolyabban kezeltetik mint elődjei. Erre mutat legalább azon pontosság, melylyel a magyar királyi főfölglyelőség közgei az egyes vasuti állomásokon az alkalmazottak nyelvismeretéről maguknak személyes meggyőződést szereznek. Ily látogatásra minden vasut állomásai számíthatnak, — azért jó lesz említett rendeletet, azoknak kiket illet, komolyan fontolóra venni.

A pesti építő-társaság közgyűlést tartott május 14-dikén Loisch Ede elnökle alatt. Az igazgatóság indokolt javaslatot terjesztett elő aziránt, hogy a társulat birtokában levő ingatlanok egy része, melyek most nem jövedelmeznek, s melyek kiépítésére a társulat nem vállalkozhatik, a társulati részvényekért eladassanak. — A közgyűlés e javaslatot elfogadta s az alapszabályok ennek megfelelőleg módosítva lettek.

A magyar jelzálog-hitelbank gr. Forgách Antal elnökle alatt tartá meg ez idei rendes közgyűlést május 14-én d. e. Az előterjesztett évi jelentés szerint 1873. év végéig 13 millió 264 ezer frt összeg erejéig nyújtattak be kölcsönkérvények, ebből visszautasítottak 6.725,900 frt, megszavaztatott 6.538,700 frt; és ebből 3.068,600 frtnyi kölcsön-üzlet valósítottat. A végrehajtott kölcsönök 7.455,000 frt értékű birtokra vannak kiadva. Az év végével forgalomban maradt záloglevelek 2.268,600 frt összegűt képviselnek. Az üzleti tisztajövedelem az alapszabályszerű leírások után 33,071 frtöt tesz, miből részvényenként 5%, vagyis 10,000 darab részvényre 3 frtjával 30,000 frt kifizetettvén, fönmaradt 8,071 frt, mely összeg a jövő évi nyeresémet és veszteséget számlára helyeztetetik. A közgyűlés a jelentést helybenhagyta, a filmentesítvényt megadta s az igazgatóságból alapszabályszerűleg kilépett tagokat újra megválasztá.

A vágvölgyi vasutársulat részvényeinek a bécsi börzén leendő jegyzése iránt tudvalevőleg a lajhántuli kormányhoz intézett kérelmet pártoló áttétel végett a közlekedési miniszteriumhoz már korábban fölterjesztette. Az igazgatótanács azonban legutóbb tartott ülésén hozott határozata értelmében érintett szándékától elállott, miről a kormánybiztos köteleességszerűleg jelentést tett a miniszteriumnak. — A nevezett miniszterium ennekfolytán, mielőtt a kérdéses ügyben a bécsi kormányal érintkezésbe lépett volna, az igazgatótanácsot fölvilágosító jelentéstételre szöllította föl.

A cs. kir. szab. államvaspályatársaság tegnap tartá Bécsben Wodiáner Mór elnökle alatt közgyűlést. Az üzleti jelentésnek, melyet lapunkban már kimerítőben ismertettünk, — fölolvastása után 50 frank osztalék határozatott el. A tótmegyer-surányi vasut megvétele elhatározatott. A kilépett igazgatótanácsok: Gróf Breda Lajos, gr. Széchen Antal, Vicomte de la Guéronnière, báró Heeckeren öt évre újra megválasztattak.

A budapesti gabna- és értéktözsde ről. Május 19. A gabnatözsde a külföldi búzában a vételkedv gyenge volt, míg ellenben magyar fajok megtartották a tegnapi árait. — Az értéktözsde a hangulat ma lehagolt. A kisebb üzerek tartózkodók voltak. Habár az előtözsde szilárd volt is, de a lanya bécsi árak folytán lanyhult. Magyar dijsorsjegyek 75.25, vasuti kölcsön 93.75, magyar hitel 147—146.50, földhitel 56.50—56.25, anglo 31, tatarék és hitel 35.75, municipális 25.25, molnárók és sütők 241 frtjával. — Valuták változatlanok 20 frankos arany 8.97, cs. arany 5.36, taller 1.66%.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakuja Gyula.**

